

LAPIN KAUPPAKAMARI

LAUSUNTO
23.10.2015

Maa- ja metsätalousministeriölle

LAUSUNTO ESITYKSESTÄ METSÄHALLITUKSEN UUELLEENORGANISOINTIA
KOSKEVAKSI LAINSÄÄSÄÄDÄNNÖKSI

Metsähallituslain uudistusta on valmisteltu pitkään. Jyrki Kataisen hallitusohjelmassa linjattiin uudistuksen perusteet seuraavasti. Metsähallitus säilytetään yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena ja valtion maiden vesien kokonaishallinta säilyy Metsähallituksella sen mahdollistamiseksi, että sekä teollisuuden raaka-ainehuolto että muut yhteiskunnalliset käyttötarpeet voidaan yhteen sovittaa. Suhdannevaihtelujen aiheuttamia ongelmia lievennetään säilyttämällä Metsähallituksen rooli teollisuuden raaka-ainehuollon ja työllisyyden tasaisena turvaajana.

EU:n kilpailulainsäädännön vaatimusten johdosta lainsäädäntövalmistelun viimeisimmissä vaiheissa on edetty erityisen rivakasti ja uusinta esitystä viedään valtion vuoden 2016 talousarvioon täydennysesityksenä. Metsävarat on merkittävä osa Suomen strategisia luonnonvaroja, johon nojautuu merkittävä osa Suomen vientiä. Tämä huomioon ottaen on pidettävä moitittavana valmistelun viimeisimmän vaiheen menettelyllistä osiota, jossa kuuleminen on järjestetty suppealla tavalla.

Lakiesityksen mukaan Metsähallitus harjoittaisi metsätaloutta ja muuta markkinaehtoista liiketoimintaa omistamiensa tytäryhtiöiden kautta. Perustettavalle liikelaitokselle siirrettäisiin kaikki nykyisen Metsähallitus-liikelaitoksen hallinnassa olevat valtion maa- ja vesialueet ja yhtiö oikeutettaisiin siirtokelvottomalla yksinoikeudella käyttämään valtion maa- ja vesiomaisuutta metsätalousliiketoiminnan harjoittamiseen.

Esitykseen kirjattuna tavoitteena on pitää Metsähallituksen hallinnassa oleva valtion maa- ja vesiomaisuus valtion suorassa omistuksessa ja säilyttää Metsähallituksen nykyisin hoitamat tehtävät toiminnallisessa organisaatiokokonaisuudessa siten, että järjestely täyttää kilpailuneutraaliteettivaatimukset. Tavoitteena on myös toteuttaa pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa mainitut kirjaukset Metsähallitusta koskevan lainsäädännön saattamisesta vastaamaan EU:n vaatimuksia ja johtamisjärjestelmän selkeyttämisestä.

Lapin kauppakamari toimii kauppakamarilain mukaisena elinkeinoelämän yhteisten etujen valvojana toimialueenaan Lapin maakunta. Lapissa elinkeinoelämän perusta pohjautuu vahvasti alueen luonnonvarojen käyttöön eri intressenttien ja intressien näkökulmasta. Maakunnan maankäytössä korostuu väistämättä yhteensovittamisen tarve. Metsähallituksen harjoittaman liiketoiminnan ytimenä on metsätalous. Puutavaran myynti muodostaa yli 90% Metsähallituksen liikevaihdosta. Lapissa Metsähallituksen mailla ja vesillä on korostunut merkitys erittäin merkittävine aluetaloudellisine vaikutuksineen.

Lapin kauppakamari pitää kilpailuneutraliteettia tärkeänä elinkeinoelämän yleisten toimintaedellytysten kannalta. Tässä tapauksessa kilpailuneutraliteettiä edistävät toimenpiteet parantaisivat kaikkien metsätaloutta harjoittavien yritysten toimintaedellytyksiä. Samanaikaisesti koko Lapin elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä heikentäisi merkittävästi se, että teollisuuden puuhuolto ei toimisi riittävän vakaasti sekä se, että alueellisesti merkittävät eri maankäytön intressien yhteensovittamisen prosessit heikentyisivät. Tämä koskee myös matkailun maankäyttöä, jossa jo nyt on esiintynyt ongelmatilanteita yritysten ja Metsähallituksen välillä vuokrasopimusasioissa.

Esityksessä jää vajaaksi se, millä tavalla yhteiskunnalliset velvoitteet, kuten työllisyys, toteutetaan. Metsätalouden määritelmä on liitetty lähinnä puutuotannolliseen ja puutoimitusorganisaatioon. Maiden monikäytön yhteensovittamista ei ole asetettu metsätalouden alaan eikä esityksestä käy ilmi, kenen tehtäviin tämä kuuluisi. Niin ohjaus- kuin johtamisjärjestelmä on edelleen epäjohtonmukainen. Tavoiteltavana ei tule pitää sitä, että Ympäristöministeriön merkitys kasvaisi valtion maiden ohjauksessa, vaan mahdollistava luonnonvaranäkökulma tulee olla vahvempi kuin suojelunäkökulma. Metsätalousosakeyhtiön perustaminen käyttöoikeussopimuksen varaan on omiaan lisäämään ohjauksen epäselvyyttä, toiminnan epävarmuutta ja EU-kanteluiden riskiä.

Vajaaksi esityksessä jää myös taloudellisten vaikutusten arviointi ja analysointi. Esitys on myös ristiriidassa useiden, pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa mainittujen tavoitteiden kanssa. Biotalous on yksi strategiaa kasvualoja ja lakiesitys on omiaan heikentämään niin metsätalouden kuin siihen läheisesti liitännäisten muiden toimialojen ennakoitavuutta Lapissa. Lakiesitystä ei tule viedä sellaisenaan eteenpäin.

LAPIN KAUPPAKAMARI

Timo Rautajoki
toimitusjohtaja